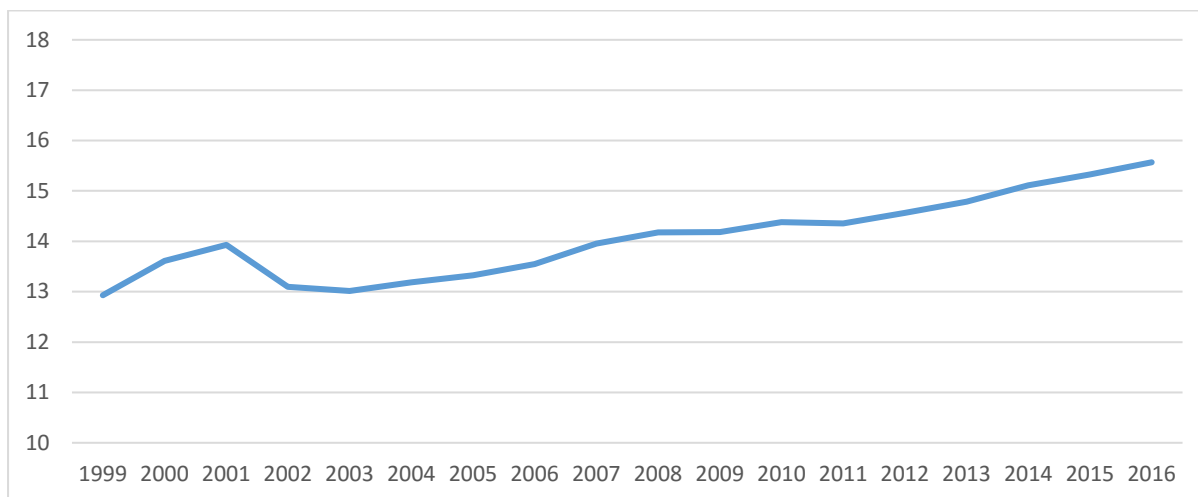

Andelen kvinnebønder øker

Med odelsrett har førstefødte sønn eller datter på norske gårdsbruk rett til å overta et gårdsbruk (med en viss størrelse og lengde på eierskap) etter sine foreldre. I 1974 ble sønners fortrinnsrett opphevet med tilbakevirkende kraft til barn født i 1965 og senere. Med lik rett til å overta brukene kunne man forvente en statistisk fordeling som nærmer seg 50-50. Det har vi ikke ennå, men andelen kvinnebønder vokser stadig og nærmet seg 16% ved siste telling i 2016. Det var 6068 kvinnebønder.

Figur 1. Andel kvinner som søker produksjonstilskudd 1999 til 2016. I prosent. Kilde SSB.

Noen kjennetegn ved kvinnebønderne

I Bygdeforskningens Trenddata fra 2016 finner vi at kvinnebønderne i gjennomsnitt er noe yngre enn sine mannlige kolleger. Kvinnene er i snitt 50 år mens mennene er 55 år. Det er også i gjennomsnitt kortere tid siden kvinnebønderne tok over bruket sammenlignet med de mannlige bønderne (16 år mot 23 år).

Ulik utdanningsbakgrunn

Mens kvinnebønderne har høyere utdanning enn sine mannlige kolleger, i snitt, har flere

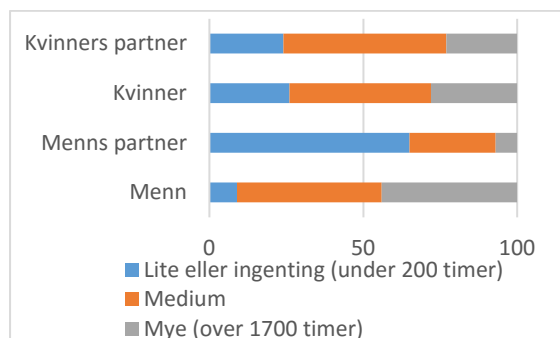
menn yrkesfagutdanning (50%) og flere menn har landbruksfaglig utdanning på videregående eller høyskole nivå (50%) mot 39 % av kvinnene.

Kvinnebønder driver oftere sammen med partner

Det er ikke systematiske forskjeller i hvilke hovedproduksjoner som drives av kvinner og menn i landbruket. Det vil si at kvinner og menn driver om lag like ofte med melkeproduksjon, husdyrhold, korn eller

planteproduksjon. En viktig forskjell er likevel at mens menn over tid har utviklet en slags en-mannsproduksjon hvor de jobber flere timer og alene, så driver kvinnebønder oftere i samarbeid med en partner.

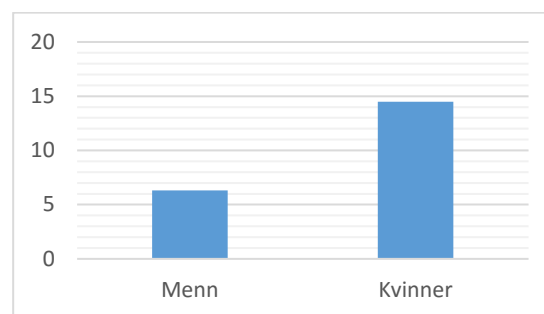

Figur 2: Arbeidstid på gårdsbruket, hovedbruker og partner, etter kjønn. Prosent.

Kvinnebonden og partner deltar oftere begge med betydelig arbeidsinnsats på bruket. Kvinner og menn eier om lag like store bruk, men det er en høyere andel menn som driver mest areal (når leiejord er med).

Kvinnebønder har noe lavere inntekt fra gårdsbrukene sine, men på husholdningsnivå er det ikke systematiske forskjeller mellom menn og kvinners inntekter. Kvinnebønder har også like ofte som sine mannlige kolleger inntekter fra tilleggsnæringer med utgangspunkt i bruket (60%).

Kvinnebøndene driver oftere økologisk

Figur 3: Andelen kvinner og menn som driver helt eller delvis økologisk. I prosent.

Andelen som driver helt eller delvis økologisk blant kvinnebønder er i 2016 nær 15%, mot 6% blant menn.

Barrierer mot at kvinner blir bønder

Selv om kvinner og menn har lik rett til å overta gårdsbruk er det ikke alle som benytter seg av denne retten. Uavhengig av kjønn er årsakene til det mange, men usikker økonomi og rammebetingelser sammen med lange arbeidsdager og lite fritid blir ofte trukket frem. Samtidig er det nettopp friheten til å styre egen arbeidsdag og interessen for et liv i landbruket som er viktigste årsaker til at så mange har valgt jordbruket som yrke.

At ikke flere kvinner bruker odelsretten har i forskningen blitt forklart med både strukturelle faktorer - at så mange av jordbrukets arenaer er mannsdominerte, og kulturelle faktorer - at det råder oppfatninger om hva som er passende egenskaper for bønder - og som oppfattes som noe menn i hovedsak innehar.

Dette er problemstillinger som det jobbes aktivt med i landbrukets organisasjoner og i faglagene. Med den jevne økningen i andelen kvinnebønder som vi nå ser, er det grunnlag for å forvente at både strukturelle og kulturelle barrierer vil slipes ned over tid.

Kontaktpersoner:

Hilde Bjørkhaug, Seniorforsker ved Norsk senter for bygdeforskning
+47 73 59 17 81
Hilde.Bjorkhaug@bygdeforskning.no

Alexander Krogsrud Thanem, Forskningsassistent ved Norsk senter for bygdeforskning
+47 73 59 89 73
alexander.thanem@bygdeforskning.no

Fakta om Trender i norsk landbruk

Trender i norsk landbruk er en spørreundersøkelse blant norske gårdbrukere som har blitt gjennomført av Norsk senter for bygdeforskning hvert annet år siden 2002. Gjennomsnittlig antall respondenter per år er 1695. Undersøkelsen er i sin helhet finansiert av Bygdeforskning og er en del av den strategiske instituttsatsingen (SIS) «Landbruk og bønder i endring – mellom økonomi, politiske skift og grønne trender».

Norsk senter for bygdeforskning

Universitetscenteret Dragvoll, N-7491 Trondheim
Besøksadresse: Idrettsbygget, Loholt allé 81
Telefon: 73 59 17 29, Telefax: 73 59 12 75
post@bygdeforskning.no, bygdeforskning.no